

strel'ba na nadhánke

Voľná ruka, ďaleká rana...

20, 40, 60 METROV
POKIAĽ AŽ STE PRESNÍ?

Poľovníci z Ile-de-France sa nedávno otestovali v reálnych podmienkach v presnosti guľovej strelby z voľnej ruky na zvolenú vzdialenosť. Závery, ktoré z experimentu treba vyvodiť, by asi nejedného prekvapili.

strel'ba na nadhánke

” Všetci lukostrelci, ktorí trénujú na lov, sú nútení vychádzať z jedného spoločného parametra, a tým je hraničná vzdialenosť pri strel'be. Nikto, kto poľuje tzv. tradičným loveckým lukom, nevystrelí nad pätnásť metrov. Nad túto hranicu sú šance na usmrtenie zveri na mieste viac než neisté. Vzhľadom na postupné zdokonaľovanie výbavy poľovníka a rastúci počet príležitostí na lov veľkej zveri si Oblastné združenie lovcov veľkej zveri v Yvelines (ADCGG 78) položilo otázku, či existuje nejaká maximálna vzdialenosť, ktorú by mal brať do úvahy strelec z guľovej alebo brokovej zbrane v podmienkach nadhánky. Združenie sa pokúsilo overiť túto hypotézu jednak v rovine osobnej, aby každý poľovník spoznal svoje schopnosti, jednak v rovine kolektívnej, aby mali organizátori spoločných poľovačiek lepšie pod

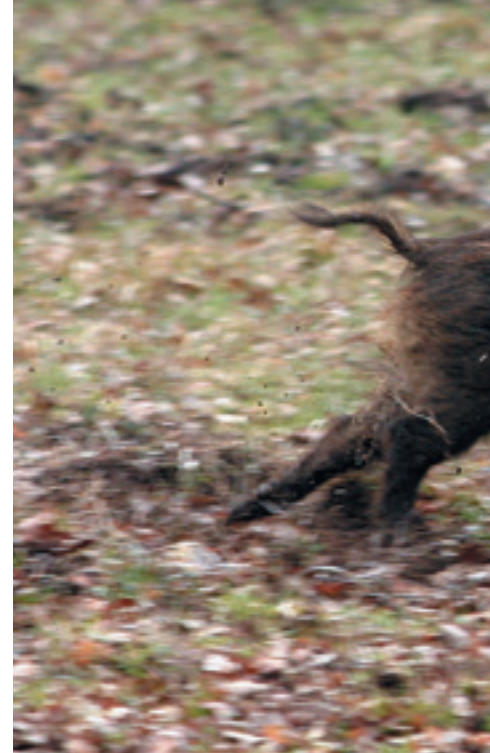
Pri spomenutom teste bolo vystrelených dovedna 423 striel na terče, ako je tento, rozmiestnené v 20-metrových rozstupoch.

kontrolou riziká súvisiace s týmto parametrom,“ vysvetľuje predseda združenia Gérard Bedarida. „Vychádzali sme z predpokladov, ktoré boli ovplyvnené zmysľaním vlastným nášmu združeniu. V našom departemente Yvelines sme totiž hrdí na dynamiku združenia a poľovníckych štruktúr vo všeobecnosti. Prvým zistením bolo, že „predpokladaný“ podiel zveri ulovenej alebo chybenej (alebo ľahko postrelenej) na nadhánke je vysoký. Použil som výraz predpokladaný, lebo v tomto smere máme k dispozícii len veľmi skreslené údaje, keďže analyzovať presnosť zásahu na ulovenej zveri a posúdiť množstvo rôznych reakcií po výstrele je občas skutočne náročné. Veľa lovcov veľkej zveri vo Francúzsku pyká za nedostatočné znalosti o reakciách zveri po rane,“ tvrdí Jean-Bernard Martin, podpredseda združenia. Ešte stále je nemálo takých, ktorí sú presvedčení, že ak zver po výstrele beží ďalej, chybili. Ešte stále je mnoho takých, ktorí nepochybujú o tom, že ich kaliber by zabil na mieste aj slona! Nie, nie a ešte raz nie! Pri každom mojom následnom stretnutí s vodičom poľovného psa počúvam tú istú pesničku. Priznajme si však, že hoci práca združenia a osveta vo všeobecnosti prinášajú sčasti ovo-

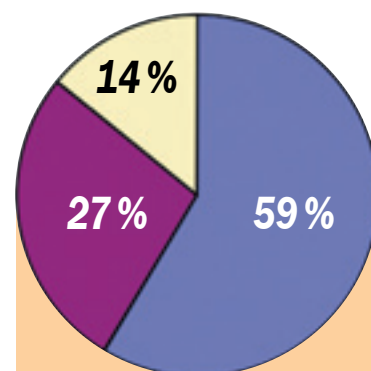
Združenie zorganizovalo experiment so 47 strelcami. Najskôr však bolo potrebné nastrelenie zbraní.

Počet poľovníkov „slonobijcov“ klesá, no ešte stále ich je dosť.

cie a počet poľovníkov „slonobijcov“ klesá, je ich stále ešte dosť. Ale vráťme sa k našej téme – nedostatočnej presnosti pri strel'be na nadhánke.

V oblasti Yvelines sa vedenie začalo zaoberať veličinou, o ktorej na spoločných poľovačkách vôbec nepočuť. Tíhí lovci a ešte viac tí, ktorí sa pohybujú vo vysokých horách, ju dobre poznajú. Ide o vzdialenosť strel'by. Ak sa o nej zriedkakedy hovorí, je to preto, lebo ju všetci považujú za malú alebo zanedbateľnú. Hlavný rozdiel pri strel'be na nadhánke spočíva totiž v pohyblivosti zveri, ktorú na druhej strane často kom-

Šance zasiahnuť smrteľnú zónu zvierata klesajú o 50 %, ak sa zo vzdialenosti 20 m posuniete na 60 m.

© F. Forget

20 m

vzdialenosti, ktoré vôbec nemožno označiť za krátke. Ak je však pre nadhánku niečo typické, je to pozícia pri streľbe. Pri väčšine spôsobov lovu veľkej zveri sa totiž lovec za každých okolností snaží pomôcť si nejakou oporou (palica, trojnožka, kmeň stromu, streľba v ľahu...), čím sa streľba stáva presnejšou, no na nadhánke je pohotovosť a rýchlosť prvoradejšia ako snaha o presnosť. Streľba na nadhánke je aj, a vlastne najmä streľbou z voľnej ruky.

Dobrá otázka!

Konečne sa dostávame k meritu veci. ADCGG 78 zorganizovalo v danom kontexte rozsiahly experiment, pri ktorom sa usilovalo zistiť, do akej miery kolísanie vzdialenosti v rozmedzí, ktoré sme uviedli vyššie, ovplyvňuje presnosť strelca pri streľbe z voľnej ruky.

„Do nášho výskumu sa zapojilo 47 strelcov dobrovoľníkov. Touto cestou im chceme poďakovať, lebo vieme, že vo Francúzsku nie je zvykom predvádzať svoje strelecké umenie pred kamarátmi, čo je nepochybne otázkou hrdosti galských poľovníkov. Dá sa usudzovať, že priemerná kvalita vybraných strelcov je vyššia ako celkový priemer, a to hneď z dvoch dôvodov. Na jednej strane je predpoklad, že ľudia, ktorí sa zapisujú do takejto akčnej poľovníckej asociácie, budú v danej oblasti viac-menej uspokojivo vybavení, na druhej strane sa dá očakávať, že poľovník, ktorý by sa považoval v tomto smere za úplne neschopného, by sa na obdobný experiment nikdy nepodujal. Preto si dovoľujeme tvrdiť, že prezentované údaje vychádzajú z výsledkov skupiny relatívne ostrieľaných lovcov, čo v celoštátnom meradle nie vždy úplne korešponduje s realitou.“

penzuje krátka vzdialenosť. Aj keď toto zhrnutie nie je nesprávne, je prinajmenšom nepresné. Už len preto, že na každej nadhánke sa nájdu stanovištia umožňujúce vystreliť na 80, 100, ba i viac metrov. A tu práve začína byť anketa zorganizovaná naším združením mimoriadne zaujímavá. Je teda nejaký citeľný rozdiel v náročnosti streľby medzi vzdialenosťami bežne aplikovanými na nadhánke, a to 20, 40 a 60 metrov?

Podľa rôznorodosti prostredí v našej krajine sa toto rozpätie vzdialeností javí ako pomerne blízke realite v teréne. Kým v niektorých horských revíroch sa

Diviák vychádzajúci z úkrytu unikol strele (z 20 m) vpravo dolu. Ako vidno, už predtým bol postrelený na rypáku.

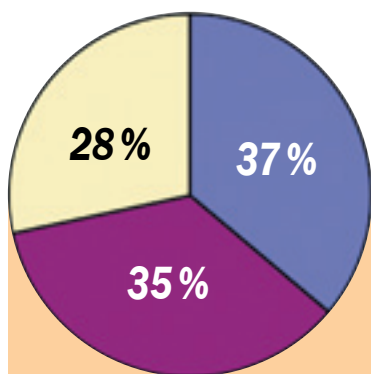
pri nadhánkach často nedá za celý deň vystreliť na viac ako 30 alebo len 20 metrov, v iných je línia streľby oveľa dlhšia. Spomeňme len kopcovité terény v nízkych a stredných polohách pohorí, háje a nezalesnené úseky či regióny, kde sa tradične stretáva iba hŕstka lovcov, prečesávajúcich pohony obrovských výmer.

Bez opory

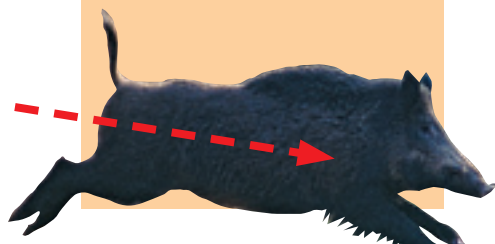
Pripomeňme si definíciu nadhánky. Krátka vzdialenosť a zver v pohybe? Nepresné a občas aj nesprávne, pretože, ako sme si povedali, sem-tam sa strieľa aj na

Z TROCH STRELECKÝCH VZDIALENOSTÍ

Prehovorili čísla

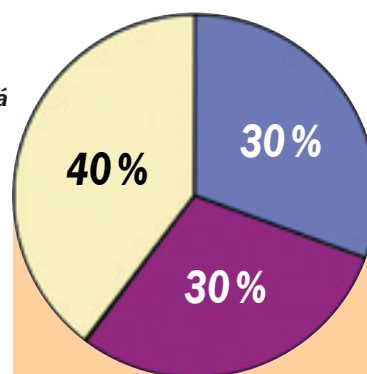

Nad 20 metrov úspešnosť streľby závrtným tempom klesá.

40 m

■ Zasiahnutá smrteľná zóna
■ Pravdepodobná dohľadávka
■ Žiaden zásah

Na vzdialenosť 60 m sa prejavili veľké rozdiely medzi poľovníkmi. 25% z nich nastrieľalo nulu.

60 m

Priblížiť sa podmienkam na poľovačke

Pri prvom pokuse, ktorý prorokuje ďalší, mal každý zo 47 zúčastnených strelcov vystreliť tri rany v intervale 5 sekúnd na každý

z terčov, a to vždy na nové zalícenie. „Cieľom takto stanovených pravidiel bolo čo najviac sa priblížiť podmienkam strel'by na poľovačke. Na skúške bola zastúpená reprezentatívna vzorka zbraní a pomôcok využívaných v našom departemente, teda otvorené mieridlá, ďalekohľady, kolimátory, všetky kategórie zbraní (hladké i guľové) s výnimkou samonabíjajúcich. Zvolili sme trojstupňové hodnotenie: usmrtená zver, postrelená zver vyžadujúca dohľadávku a chybená zver. Smrteľné pásmo bolo vymedzené v tvare klasického obdĺžnika dlhého od oka po pečenú a širokého od chrbtice po spodok srdca. Strieľalo sa z vyvýšeného nadhánkoveho stanovišťa.“

Spolu 423 rán

To je počet nábojov vystrieľaných počas experimentu. „Na 20 met-

rov by bolo 60% zásahov smrteľných. Na 40 metrov sme ich napočítali 35% a na 60 metrov len 30%. Relatívne zhoršenie medzi 40 a 60 metrami predstavuje len 15%. Pri vzdialenosti 60 metrov vynikli veľké rozdiely medzi lov-

Už na 20 m je účinnosť hladkej zbrane oproti guľovnici približne o 20% nižšia, postupne klesá ešte viac a pri 60 metroch je už nulová.

cami: 25% z nich dosiahlo nulový výsledok (žiaden zásah v terči). Naopak, najlepšie uspeli často tí, ktorí sú zvyknutí na strel'bu na postriežke alebo na poslieďke a ktorí si môžu dovoliť aj strel'bu na väčšiu vzdialenosť. Ďalej sa ukázalo, že zžitie sa so zbraňou zohráva rozhodujúcu úlohu, ktorá so zväčšujúcou sa vzdialenosťou len naberá na dôležitosti (odpal, zbraň s pätkou alebo bez nej, nabíjanie a vybijanie, zadržanie spätného nárazu...). Najmarkantnejším zistením bolo, že „zrastenie“ poľovníka so zbraňou je dôležitejšie ako kvalita zameriavacej sústavy, pretože sa jasne ukázalo, že lovci zvyknutí na svoju zbraň strieľajú o poznanie lepšie ako ostatní, nezávisle od použitého spôsobu mierenia. Podaktorí strelci boli znateľne úspešnejší, aj keď strieľali len s voľnými mieridlami.“ Šanca zasiahnúť smrteľnú zónu zvierat sa znižuje o 50%, ak sa z dvadsiatich metrov posunieme na šesťdesiat. Zaujímavé však je, že toto zhoršenie nemá lineárnu postupnosť, pretože už od 40 metrov dosahuje pokles výkonnosti 42%. Nad 20 metrov sa strelecké výkony teda rapídne zhoršujú. Na 60 metrov je šanca chybiť zver štvornásobne väčšia ako na 20 metrov.

Ďalší poznatok je, že na 20 m je v priemere 2,15-krát viac smrteľných zásahov ako zásahov, ktoré môžu spôsobiť neisté zranenie, zatiaľ čo od 40 do 60 m je pomer smrteľných a ľahkých zásahov už len 1:1. „Z úcty k poľovnej zveri si musíme položiť otázku, akú

„ŠPORTOVÝ“ DUCH

Nepresnosť v číslach

Dôsledkom nadhánok je až 86% dohľadávok poranenej zveri v severovýchodnom Francúzsku.

UNUCR vedie od roku 1980 ročné štatistické záznamy. Napríklad štatistiky z desaťročia 1990 až 2000 zo severovýchodu Francúzska prezrádzajú mnohé zaujímavosti o strel'be na spoločných poľovačkách. UNUCR zaznamenalo 35-percentnú úspešnosť dohľadávok zveri zranenej počas nadhánok oproti 58% pri individuálnych poľovačkách. Nadhánky si vyžiadali 86% dohľadávok, zatiaľ čo postriežky (veľmi obľúbené na severovýchode krajiny) len 13%. Z toho vyplýva, že pri love na nadhánke sa postrieľa oveľa viac zveri. Príčiny sú hneď tri: ide o najrozšírenejší spôsob lovu, vystrelí sa počas neho viac striel a napokon, treba uznať, že strelci majú problémy analyzovať výstrel a následné správanie zveri. ANCGG odhaduje, že 10 až 20% zvierat postrelených počas nadhánky nie je vôbec dohľadaných, resp. je dohľadaných zle.

etickú hodnotu majú také rany, pri ktorých sa pravdepodobnosť okamžitého usmrtenia zveri rovná pravdepodobnosti postrelenia zveri bez šance na jej dohľadanie,“ hovorí predseda združenia.

„Významné zhoršenie strelby v rozpätí od 20 do 40 metrov jednoznačne svedčí v prospech obmedzenia reálnej vzdialenosti strelby na približne 30 metrov a vážne nás nabáda umiestniť strelecké stanovišťa na nadhánke do blízkosti chodníkov zveri.“ Pokiaľ ide o optiku, z experimentu vyplynula zaujímavá novinka: existuje aj minimálna vzdialenosť na strelbu. Výsledky naznačujú, že najspolahlivejším prístrojom je puškový ďalekohľad, ktorý má vyššiu účinnosť na 60 ako na 40 metrov. Hladké zbrane sú oproti guľovniciam už nad 20 m asi o 20 percent menej výkonné. Ich úspešnosť postupne ešte viac klesá a pri 60 m je nulová. Z použitých kalibrov najhoršie výsledky dosiahli tie, ktoré vytvárajú najsilnejší spätný náraz (.300 Win. Mag. a 9,3 x 74R oproti 7 x 64 a 8 x 57 JRS).

Výsledky prieskumu ukazujú, že najspolahlivejším prístrojom je zameriavací ďalekohľad, ktorý je dokonca na 60 m účinnejší ako na 40 m.

SPRÁVNE ODHADNÚŤ DIAĽKU

Zraková „protéza“

Odhad vzdialenosti patrí medzi základné zručnosti poľovníka. Pre lukostrelca, ktorého zaujíma na meter presne, má zásadný význam. I horskému lovcovi, ktorý občas strieľa na veľkú diaľku, môže podstatne pomôcť zlepšiť presnosť strelby. Bolo by dobré, keby sa otázkou odhadu vzdialenosti zapodievali viac i lovci na nadhánkach. Žiaľ, v tejto oblasti si nie sme všetci rovní. Potrebujeme obe oči, aby sme videli pole zaostrene, a teda ak jedno oko nefunguje správne, odrazí sa to na vnímaní poľa. Preto nie sme všetci schopní presne odhadnúť vzdialenosť. Už približne nad 10 m sa odhad dĺžky voľným okom komplikuje. Výsledky výskumov však naznačujú, že napriek fyziologickým danostiam sa to postupným tréningom oko môže naučiť.

Najlepším pomocníkom mu pritom môže byť diaľkometer, prístroj, ktorý je už niekoľko rokov bežne dostupný na trhu s loveckými potrebami. Pripomeňme si, že povinnosťou každého strelca je preskúmať ešte pred začiatkom nadhánky uhly strelby a prípadne si vedieť stanoviť hranicu, pokiaľ je možné strieľať.

Len diaľkometerom sa dá získať presný a spoľahlivý údaj o vzdialenosti.

Nasledovaniahodný príklad

„Pozrime sa na vec trpezlivým pohľadom. Dnes už z hľadiska lovu veľkej zveri neplatí logika poľovačky ako ‚zberu plodov‘, väčšina poľovníkov v sebe už nemá inštinkt hospodárenia na svojom a v malom. Veľa zvykov sa zmenilo a je jedno, či správnym, alebo nesprávnym smerom. V súčasnosti sa nedá len tak vystreliť na zver a viac sa nestarať, čo s ňou bude,“ tvrdí Jean-Bernard Martin, ktorý loví guľovnicou i lukom. UNUCR zároveň upozorňuje, že na spoločnej poľovačke sa často postrelí oveľa viac kusov, než by sa predpokladalo, a z nich sa dohľadá len malá časť, ktorá podľahne následkom zranení. Užívať si športovú strelbu, čo si podaktorí zamieňajú so spoločnou poľovačkou na veľkú zver, jednoznačne znamená nezaoberať sa etikou lovu, ktorú nám velí úcta k zveri. Športové by skôr bolo vedieť zložiť zbraň, ak

sa výstrel stáva príliš náhodným a neistým.

Ak sa pri nadhánkach na veľkú zver podstatne skráti vzdialenosť strelby, bude strelec schopný oveľa lepšie vyhodnotiť reakciu zveri na zásah, a tým i kritickejšie posúdiť, či strieľal presne. O dôvod navyše, prečo by sme si mali brať príklad z nasledovaniahodného prístupu mimoriadne aktívneho združenia. „Ak vás naša štúdia zaujala, uvedomte si, že v nej išlo o optimálne strelecké podmienky, keďže sa strieľalo na nehybný cieľ,“ spresňuje Gérard Bédarida. A to je už na zamyslenie, však? ADCGG 78, ktorému vďačíme za uvedené informácie, pripomína, že je pripravený spolupracovať s ktorýmkoľvek iným oblastným zväzom disponujúcim potrebným vybavením, ktorý by chcel pokračovať v aktivitách zameraných na takéto veľmi podnetné analýzy, no tentoraz už so strelbou na bežiacceho diviaka.

Reportáž: Thibaut Macé

Šanca chybiť zver je štvornásobne vyššia pri 60 m ako pri 20 m.